

La història contemporània de Catalunya en l'ensenyament primari i secundari, 1970-1990

Francesc Xavier Hernández Cardona

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

TESI DOCTORAL

**" LA HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE CATALUNYA EN
L'ENSENYAMENT PRIMARI I SECUNDARI, 1970-1990 "**

Vol. I

DEPARTAMENT D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
BIENNI 1989-1991

TÍTOL DE LA TESI: LA HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE CATALUNYA EN
L'ENSENYAMENT PRIMARI I SECUNDARI, 1970-1990.

PER OPTAR AL TÍTOL DE DOCTOR EN "GEOGRAFIA I HISTÒRIA (SECCIÓ
CONTEMPORÀNIA)"

DOCTORAND: FRANCESC XAVIER HERNÁNDEZ CARDONA

DIRECTOR: PELAI PAGÈS I BLANCH

UNIVERSITAT DE BARCELONA
DIVISIÓ I
DEPARTAMENT D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA

TESI DOCTORAL

"LA HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE CATALUNYA EN
L'ENSENYAMENT PRIMARI I SECUNDARI, 1970-1990"

per Francesc Xavier Hernández i Cardona

Director de la Tesi: Dr. Pelai Pages i Blanch
Setembre del 1993.

INDEX

VOLUM I

	pàg.
INTRODUCCIÓ	11
. Objectius principals i hipòtesis de treball	11
. Fonts d'informació	18
. Caràcter interdisciplinar de la recerca	20
. Aproximació als diferents capítols	24
 CAPÍTOL 1. FUNCIONS IDEOLÒGIQUES DE LA HISTÒRIA	
A L'ENSENYAMENT	31
. La Història i els orígens de l'escola pública	31
. L'ensenyament de la Història a Europa, evolució recent.....	38
. La tradició francesa	41
. La tradició italiana	44
. La tradició anglesa	46
. Situació a finals dels 80 i principis dels 90	48
. A tall de síntesi	56
. Notes. Capítol 1	59
 CAPÍTOL 2. L'ENSENYAMENT DE LA HISTÒRIA A L'ESTAT	
ESPANYOL, 1833-1936	63
. El marc històric	63
. Els antecedents, la il·lustració	67
. Ensenyament i construcció de l'estat liberal	70
. La Llei Moyano, una fita cabdal	76
. Les iniciatives de la Restauració	80
. Crítica pedagògica i intents de renovació	84

. L'herència de la Renaixença, l'ensenyament de la història de catalunya	86
. Ensenyament, Dictadura i República	92
. La tasca de la Generalitat republicana	97
. Notes. Capítol 2	100
 CAPÍTOL 3. FRANQUISME I ENSENYAMENT DE LA HISTÒRIA, 1938-1970	
	107
. Ensenyament i postguerra	107
. Els canvis dels anys 50	113
. Història i ensenyament	117
. Ideologia i història a l'ensenyament primari	120
. Ideologia i història al batxillerat	125
. Notes. Capítol 3	129
 CAPÍTOL 4. LA LLEI VILLAR, LES CIÈNCIES SOCIALS I LA HISTÒRIA	
	133
. La <i>Ley General de Educación</i>	133
. Organització dels continguts	140
. El primer replantejament de la Segona Etapa	149
. La LGE i el Batxillerat Unificat Polivalent	154
. Notes. Capítol 4	159
 CAPÍTOL 5. LA HISTÒRIA EN L'EDUCACIÓ, DE LA FI DEL FRANQUISME A LA CONSOLIDACIÓ DE LA TRANSICIÓ	
	167
. La fi del Franquisme	167
. Reforma del Cicle Inicial i competències de la Generalitat	173
. Reforma del Cicle Mitjà	178
. Inicis de reforma en el Cicle Superior	185
. Notes. Capítol 5	191

CAPÍTOL 6. LA REFORMA. HISTÒRIA I ENSENYAMENT	
OBLIGATORI	195
. Els prolegòmens d'una reforma necessària	195
. Les iniciatives de la Generalitat: Cicle Superior ..	200
. Les iniciatives de la Generalitat: Primer Cicle de secundària	203
. La configuració del 12-16	210
. L'Ordre del 1988	216
. Reconsideracions a primària i secundària	220
. Notes per a un balanç	227
. Notes. Capítol 6	232
CAPÍTOL 7. HISTÒRIA I SOCIETAT CIVIL	
239	
. El tall històric, història de Catalunya i transició	239
. Els moviments de renovació pedagògica les Ciències Socials i la Història	249
. La llarga marxa cap a la normalització	256
. L'enquesta de la fundació ACTA	260
. Notes. Capítol 7	265
CAPÍTOL 8. FUNCIONALITAT CENTRAL DELS LLIBRES DE TEXT. 273	
. El llibre de text d'història	273
. Llibres de primària i Franquisme	275
. Llibres de secundària i Franquisme	282
. Iniciatives de resistència i canvi	287
. Els llibres de text i la LGE	290
. Transició democràtica i impugnació dels llibres de text	301
. Reforma i llibres de text	306
. Notes. Capítol 8	311

CAPÍTOL 9. CRITERIS D'ANALISI DELS CONTINGUTS

D'HISTÒRIA EN ELS LLIBRES DE TEXT	317
. Problemes generals i criteris d'anàlisi	317
. Característiques de la mostra	326
. Característiques del qüestionari	332
. Criteris de codificació	343
. Notes. Capítol 9	348

CAPÍTOL 10. LA HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE CATALUNYA EN
ELS LLIBRES DE TEXT

ELS LLIBRES DE TEXT	351
. Els continguts en els llibres de text de primària	351
. Els continguts en els llibres de text de secundària	356
. Els continguts globals	361
. La iconografia en els llibres de text de primària	366
. La iconografia en els llibres de text de secundària	370
. La iconografia global	375
. Valoració global	381
. Notes. Capítol 10	383

CAPÍTOL 11. FETS I CONCEPTES EN ELS LLIBRES DE TEXT.. 385

. Aproximació als fets i conceptes d'història de Catalunya en els llibres de text	385
. Narració, terminologia, fets i conceptes	394
. Fets i conceptes de prehistòria i història antiga de Catalunya	401
. Fets i conceptes d'història medieval de Catalunya..	402
. Fets i conceptes d'història moderna de Catalunya...	406

. Fets i conceptes d'història contemporània de Catalunya	408
. Fets i conceptes en la història de Catalunya	414
. Notes. Capítol 11	419
 CAPÍTOL 12. PERSONATGES I DISCURS HISTÒRIC EN ELS LLIBRES DE TEXT	423
. Importància dels personatges en els llibres de text	423
. Personatges en la història antiga	427
. Personatges en la història medieval	428
. Personatges en la història moderna	437
. Personatges en la història contemporània	440
. Aproximació global al conjunt de personatges	451
. Notes. Capítol 12	460
 CAPÍTOL 13. EL PATRIMONI HISTÒRICO-ARTÍSTIC EN ELS LLIBRES DE TEXT	461
. Patrimoni i ensenyament	461
. El patrimoni històrico-artístic català en els llibres de text, de la prehistòria a l'edat moderna	465
. El patrimoni històrico-artístic català contemporani en els llibres de text	474
. El patrimoni històrico-artístic de Catalunya, una visió de conjunt	478
. Notes. Capítol 13	484

CAPÍTOL 14. ICONOGRAFIA D'HISTÒRIA DE CATALUNYA	
EN ELS LLIBRES DE TEXT	487
. La iconografia d'història en els llibres de text ..	487
. Tipologia d'il·lustracions	493
. Àmbits referencials de les il·lustracions	495
. Il·lustracions d'història de Catalunya fins l'edat moderna	500
. Fotografies en la història contemporània de Catalunya	505
. Notes. Capítol 14	510
CAPÍTOL 15. ALUMNES, MESTRES, PROFESSORS I MATERIALS DIDACTICS	
	513
. Coneixements dels alumnes	513
. Estratègies del professorat.....	525
. Materials didàctics d'història de Catalunya	533
. Notes. Capítol 15	545
RESUM I CONCLUSIONS FINALS	547
BIBLIOGRAFIA	567

VOLUM II

ANNEX 1. Aproximació als continguts d'història, d'història de Catalunya i d'història contemporània de Catalunya en els llibres de text de primària i secundària.

Vull agrair, explícitament les col.laboracions de diferents persones i entitats que han fet possible aquest treball:

Dr. Pelai Pagès i Blanch. Dr. Cristòfol Trepà i Carbonell.
Dolors Freixenet. Albert Geronès. Joan Campàs. Agustí
Alcoberro. Joan Santacana. Andreu Varela. Joan R. Varela.
Magda Fernández. Artur Parcerisa. Rosa Guitard. Dra. L. Foxie.
Dra. Gemma Colesanti. Frederic Rahola i d'Espona. Cristian
Rahola. Frederic Rahola A.. Alfons Vericat. Araceli Vilarrasa.
Joan Agut. Antoni Moga. Jordi Dolcet. Jaume Busquets. Dr.
Isidoro Gonzalez. Carlos Sigüenza. Miquela Casanova. Mariona
Cervera. Assumpta Aragall. Antoni Miralpeix. Jaume Carbonell.
Editorial Teide. Editorial Barcanova. Editorial Vicens Vives.
Editorial Casals. Editorial Magisterio. Editorial Onda.
Editorial Grao. Guix. Cuadernos de Pedagogia. Institut
Municipal d'Educació. Ajuntament de Barcelona. Departament
d'Història Contemporània Universitat de Barcelona.